

BELÇİKA SAVUNMA VE DIŞ TİCARET BAKANI
THEO FRANCKEN:
*Ayrı Düşüp Yıkılmamak İçin
Birbirimize Bağlı Kalmalıyız*

SÖYLEŞİ: MURAT ASLAN

Belçika Kraliçesi Mathilde'nin Türkiye ziyaretini gerek Türk basını, gerek Belçika basını gerekse bir kısım Avrupa basını, "yeni bir dönemin kapısı açıldı" şeklinde görmüştü. 400'ü aşkın kişilik dev bir heyetle gelen Belçika yönetimi, Türkiye'yi Avrupa'nın güvenliği ve refahı için vazgeçilmez bir ortak olarak tanımlarken, bazı savunma silahlarını ve SiHA'ları Türkiye'den temin edebilecekleri sinyali de vermişti. Belçika Kraliçesi Mathilde'nin bu tarihi ziyareti sonrasında Belçika Savunma ve Dış Ticaret Bakanı Theo Francken ile Avrupa jeopolitiği özelinde savunma sanayii ağırlıklı bir söyleşi gerçekleştirdik. Yoğun programında bizlere zaman ayırdığı için sayın Francken'e teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Belçika, Birinci ve İkinci Dünya Savaşları'nda her zaman savaşların geçiş güzergâhı olmuş bir ülke; günümüzde ise çatışma, uluslararası siyasette kalıcı bir hal alarak güvenliği ve refah gündemini tehdit eder hâle gelmiş durumda. Bu bağlamda ilk sorumu sormak istiyorum: Kısa veya orta vadede, Avrupa'yı yerle bir eden savaşlara benzer büyük çaplı bir savaş bekliyor musunuz? Başka bir deyişle hem Belçika hem de Avrupa açısından tehdit değerlendirmeniz nedir?

Her ne kadar Rusya önceki yıllara kıyasla daha zayıf bir konumda olsa da Avrupa için şu an en büyük risk hâlâ Rusya'nın saldırganlığıdır. Putin, Avrupa'nın Ukrayna'ya finansal ve askeri destek sağlamaya devam ettiği sürece hedeflerine ulaşamayacağını biliyor. Bu nedenle hükümetlerimiz ve Avrupa halkları arasında bölünme ve tartışma oluşturmak amacıyla bize yönelik bir saldırganlık seçeneğine başvurulabilir. Bu, Baltık'taki AB üyesi devletlerden birine yönelik sınırlı bir çıkarma harekâtı ile birlikte Avrupa genelinde stratejik hedeflere karşı seyir füzeleri, hipersonik füzeler ve uzun menzilli insansız hava araçlarıyla gerçekleştirilecek uzun menzilli bombardımanlar şeklinde olabilir. Böyle bir senaryoda Belçika, Antwerp Limanı, askeri-sanayi tesisleri, Euroclear sunucuları ve Brüksel ile Mons'taki başlıca NATO karar alma merkezleri gibi stratejik unsurların varlığı göz önüne alındığında, daha ilk günden itibaren açık bir hedef konumuna gelecektir.

AVRUPA GÜVENLİĞİ İÇİN NATO'YA BAĞLI KALALIM

Malumunuz olduğu üzere Brüksel hem NATO'ya hem de AB'ye ev sahipliği yapan Avrupa'nın başkenti. Burada, daha geniş Avrupa ve transatlantik bölgelerini kapsayan güvenlik ve refah kurumları bir arada bulunuyor. Bu bağlamda, Avrupa ve NATO'nun vizyonuna ilişkin görüşlerinizi merak ediyorum. Mevcut bölgesel konjonktürün kıtanın güvenlik ve refah ihtiyaçlarını karşıladığını düşünüyor musunuz; yoksa geleceğe dair kapsamlı bir değerlendirme yapıldığında bu yapının yeniden şekillendirilmesi mi gerekiyor? Öte yandan, tehdit değerlendirmeniz çerçevesinde NATO ve AB'nin bölgenizde güvenlik ve refahın tesisindeki rolünü nasıl değerlendiriyorsunuz?

Ben NATO'nun Avrupa güvenliği için en iyi güvence olduğuna inanan ve bu inancı koruyan biriyim. ABD, Avrupa'nın güvenliğini sağlama konusunda sorumluluğun daha büyük bir bölümünü Avrupalı müttefiklere devretme niyetini açıkça ortaya koyuyor. Bu yönde çalışmalarımızı sürdürüyoruz. Ancak Avrupalı silahlı kuvvetlerin ABD'nin yardımı olmaksızın bu sorumluluğu tam anlamıyla üstlenmeye hazır hale gelmesi on yıl alacak. Üstelik o noktaya geldiğinde bile NATO yapısı, rakip bir AB yapısından ziyade Avrupa güvenliğini örgüt-

lemek için en uygun format olmaya devam edecek. Birleşik Krallık, Norveç ve Türkiye gibi önemli Avrupalı müttefiklerin AB üyesi olmadığını unutmamalıyım. Onlarla birlikte çok daha güçlüyüz. Üstelik bu müttefikler, son derece stratejik konumlarda yer alıyor. Norveç ve Birleşik Krallık olmadan AB, Kuzey Denizi'ni Rus denizaltılarının ihlallerine karşı nasıl güvence altına alabilir? Türkiye olmadan Doğu Akdeniz ve Karadeniz'de aynısını nasıl yapabiliriz? AB, katma değer sağladığı alana odaklanmalı: Avrupa savunma sanayisini tek bir ortak pazarda bütünleştirmek. Bu da eşit derecede hayati ve acil bir meseledir. Ancak askeri-operasyonel konulara gelince NATO'ya bağlı kalalım.

İzninizle şunu sormak istiyorum: Mevcut durumu gelecekteki tehdit projeksiyonlarıyla kıyasladığımızda hem Avrupa'da hem de NATO'da bir kapasite açığı bulunduğunu düşünüyor musunuz? Avrupa, bu açığı gidermek amacıyla savunma sektörüne kaynak tahsis etti; mevcut sistemin etkinliğini artırma fırsatınız olsaydı, hangi ek tedbirleri alırdınız? Bunu soruyorum; zira savunma sanayii ve teknolojileri hızla geliyor ve mevcut planlama ile bütçe tahsisatları artık gelecekteki projeksiyonlar için yeterli olmayabilir.

Belçika, Avrupa'nın tüm ulusal savunma sanayii altyapılarının tek bir Avrupa savunma pazarında entegre edilmesi için savunuculuğunu sürdürecektir. Bu entegrasyonun Türkiye, Norveç, Ukrayna ve Birleşik Krallık'ın güçlü savunma sanayii altyapılarını da kapsamaması gerekiyor. Bu nedenle NATO müttefikleri arasındaki savunma sanayii iş birliği, Ankara'da düzenlenecek yaklaşan NATO Zirvesi'nde kilit bir gündem maddesi olmalıdır. Bu konu, müzakereler sırasında Belçika'nın birinci önceliği olacaktır.

Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler, Belçika Savunma Bakanı Theo Francken ile bir araya geldi. Güler, resmi davetlisi olarak Ankara'da bulunan Francken'i, bakanlıkta askeri törenle karşıladı. İki ülke ulusal marşlarının çalınmasının ardından Francken, onur kıtasını selamladı. (Metin Aktaş / AA, 13 Mayıs 2026)

ABD, Avrupa'da askeri varlık konuşlandırma konusundaki tam taahhüdünü sürdürdüğü sürece NATO'nun bu coğrafyada herhangi bir kapasite açığı bulunmuyor. Ancak ABD olmadan pek çok eksiklik söz konusu. Avrupalı müttefikler, şu anda çeşitli kritik destek unsurlarından yoksun. Bunların her biri askeri harekâtlar ve dolayısıyla güvenilir bir askeri caydırıcılık açısından kritik önem taşıyor. Bu eksiklikler; hava ikmal kapasitesi, güvenli iletişim ve gözetleme için uydular, komuta-kontrol sistemleri ve uzun menzilli hava savunma sistemlerini kapsıyor. Avrupalı müttefikler bu kapasitelerin tamamında adım atmalı ve bunu yapıyorlar da. Belçika, NASAMS için büyük bir sipariş imzalamak üzere ve Lüksemburg ile birlikte yeni iletişim uyduları fırlatıyor; bunlar yalnızca iki örnek.

JEOPOLİTİK RAKİPLERİMİZ ORTAK

Bugün pek çok analist ABD ile AB arasındaki ilişkilerin durumunu, özellikle NATO bağlamında sorguluyor. Son dönemde dile getirilen bazı açıklamalar, eleştirilere yol açarken Transatlantik ilişkilerin son yetmiş yıldaki seyrinden artık uzaklaştığı da ileri sürülüyor.

Putin, Avrupa'nın Ukrayna'ya finansal ve askeri destek sağlamaya devam ettiği sürece hedeflerine ulaşamayacağını biliyor. Bu nedenle hükümetlerimiz ve Avrupa halkları arasında bölünme ve tartışma oluşturmak amacıyla bize yönelik bir saldırıya baş vurabilir. Bu, Baltık'taki AB üyesi devletlerden birine yönelik sınırlı bir çıkarma harekâtı ile birlikte Avrupa genelinde stratejik hedeflere karşı seyir füzeleri, hipersonik füzeler ve uzun menzilli insansız hava araçlarıyla gerçekleştirilecek uzun menzilli bombardımanlar şeklinde olabilir.

NATO, seksen yıldır süregelen başarılı bir evlilik. Şu an bir evlilik krizi yaşıyoruz. Ancak daha önce de benzer krizler yaşadık ve bunların üstesinden geldik. Süveyş krizini düşünün. İyi bir çift, böyle bir krizde onu aşmak için ne yapar? Konuşur, dinler, saygı gösterir ve davranışını değiştirir. Atlantik'in her iki yakası da bunu yapmalı; zira her iki tarafın da gerçekten ele alınması gereken gerçek sorunları var. Evet, biz Avrupalılar savunma yükünü çekmiyorduk. Ama şimdi üzerimize düşeni yapıyoruz. Ve evet, Amerikan Başkanı'nın Grönland, Ukrayna ve Rusya konusundaki söylemi Avrupa'da ciddi kırılganlıklara yol açtı; bu durum ağır diplomatik hasara dönüştü. Mevcut ABD yönetiminin bazı üyelerinin Avrupa'nın iç siyasetine müdahalesi için de aynı şey geçerli. Ancak tüm bunların üstesinden gelinebilir. Ve bunun üstesinden gelineceğinden eminim. Neden? Çünkü ilişkimizin temeli her zamankinden sağlam: Değerler ve tarih bağıyla birbirine bağlı özgür demokrasiler ailesiyiz, aynı güvenlik çıkarlarını paylaşıyoruz. Ve çok önemli bir nokta: Aynı jeopolitik rakiplere sahibiz.

BİRLİKTEYSEK AYAKTA KALIRIZ

Önceki NATO zirvelerinde Çin açıkça rakip, Rusya ise tehdit olarak tanımlandı. Bu vizyon, güvenliğin çok daha geniş ve derin bir

perspektiften ele alınmasını gerektiriyor; zira güvenlik yalnızca askeri çatışmalarla sınırlı olmayıp finans sektörü, siber uzay, uzay, iklim ve çevre tahribatı gibi alanları da kapsıyor. Bu eğilim göz önünde bulunduğunda, NATO'yu, AB'yi ve daha özelden Belçika'ya tamamlayıcı bir ilişki çerçevesinde nasıl değerlendiriyorsunuz?

Çin, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik fetih savaşını yaptırımlarla karşılamaya yönelik uluslararası toplumun tüm çabalarını baltaladı. Oysa bu savaş, BM şartının en temel ilkesinin açık bir ihlalidir: Uluslararası sınırlar, askeri güç kullanılarak tek taraflı olarak değiştirilemez. Rusya üzerinde Amerika'nın nüfuzunu büyük ölçüde abartmış olan Başkan Trump'ın aksine, Şi Jinping tek bir işaretle Putin'i savaşı sona erdirmeye zorlayabilir. Ancak bunu yapmayı tercih etmedi. Ve hâlâ da yapmayı tercih etmiyor. Neden? Çünkü bu durumun Avrupa'ya zayıflattığını düşünüyor. Bu gerçeğin ışığında tüm NATO müttefikleri, kritik hammaddelerin önemi ve Çin'in küresel madencilik ve rafinaj hakimiyeti aracılığıyla bu hammaddeler üzerindeki denetimi konusunda çok daha fazla farkındalık geliştirmelidir.

Çin, askeri-sanayi üretimi için gerekli olan bazı kritik hammaddelerin Avrupalı sanayiye ihracatını sık sık kendi şirketlerine yasaklıyor. Bu durum Avrupa için büyük bir stratejik risk oluşturuyor. Pekin'in kriz veya savaş dönemlerinde, ileri teknoloji silah üretimi-mizi sekteye uğratmasına imkân tanıyor. Avrupa'nın uyanması ve bu kırılganlığın farkına varması gerekiyor. Bir rakip gibi değil, düşman gibi davranan Çin gerçekten yalnızca rakip midir? Açıkça hayır. Haklı olarak vurguladığınız üzere bu gerçeklik; ABD, AB, bir örgüt olarak NATO ve AB üyesi olmayan NATO müttefikleri arasında geniş bir yelpazede çok daha sıkı bir siyasi koordinasyonu zorunlu kılıyor: Tarifelerde, küresel ölçekte kritik hammaddelere erişimin güvence altına alınmasında, fikri mülkiyetin korunmasında, nano çip üretim kapasitesinin yeniden yurt içine taşınmasında ve daha pek çok alanda. Birlikteyse ayakta kalırız, ayrı düşerse yıkılırız.

NATO ZİRVESİNDE SAVUNMA SANAYİİ KİLİT GÜNDEM OLMALIDIR

Şüphesiz katılacağınız üzere, Avrupalı ülkeler savunma teknolojilerini ve ürünlerini kendi askeri stoklarını oluşturmak yerine öncelikle ihracat amacıyla geliştirip ürettiler. Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik

NATO, SEKSEN YILDIR SÜREGELEN BAŞARILI BİR EVLİLİK. ŞU AN BİR EVLİLİK KRİZİ YAŞIYORUZ. İYİ BİR ÇİFT, BÖYLE BİR KRİZDE ONU AŞMAK İÇİN NE YAPAR? KONUŞUR, DİNLER, SAYGI GÖSTERİR VE DAVRANIŞINI DEĞİŞTİRİR. ATLANTİK'İN HER İKİ YAKASI DA BUNU YAPMALI; ZİRA HER İKİ TARAFIN DA GERÇEKTEN ELE ALINMASI GEREKEN GERÇEK SORUNLARI VAR. EVET, BİZ AVRUPALILAR SAVUNMA YÜKÜNÜ ÇEKMİYORDUK. AMA ŞİMDİ ÜZERİMİZE DÜŞENİ YAPIYORUZ. VE EVET, AMERİKAN BAŞKANININ GRÖNLAND, UKRAYNA VE RUSYA KONUSUNDAKİ SÖYLEMİ AVRUPA'DA CİDDİ KIRGINLIKLARA YOL AÇTI; BU DURUM AĞIR DİPLOMATİK HASARA DÖNÜŞTÜ.

saldırganlığı, bu savunma politikasını sorgulatır hale getirdi ve Avrupa, artık kendi stoklarını üretme ve oluşturma konusunda çok daha kararlı bir tutum sergiliyor. AB savunma programlarının tüm Avrupa kıtasını kapsayan bütüncül bir yaklaşımı hayata geçirdiği açık; ne var ki bu yeni yaklaşım ne kadar acil olsa da bir o kadar da zaman alıcı. Avrupa savunma programları, Avrupa'nın ve daha özelden Belçika'nın gelecekteki hazırlık düzeyine ne ölçüde katkı sağlayabilir?

İşlerin çok yavaş ilerlediğine dair değerlendirmenizi paylaşıyorum. Bu, tahsis edilen bütçelerle ilgili bir sorun değil, sanayi kapasitesiyle ilgili bir meseledir. Savunma şirketlerinin artan talebi karşılayabilmesi gerekiyor. Rusya'nın Ukrayna'ya karşı yürüttüğü savaşın beşinci yılında bile hâlâ "Avrupalı" bir savunma sanayisinden söz edemiyoruz. Sektör, küçük çıkarlara dayalı ulusal korumacılıkla boğuşmaya devam ediyor; bu durum talep parçalanmasına, bunun da birim başına aşırı fiyatlara ve sistemler ile mühimmat arasındaki uyumsuzluğa yol açıyor. AB Savunma ve Uzay Komiseri Andrius Kubilius, bu sorunu çözmek için elinden geleni yapıyor. Ancak büyük üye devletlerin iyi niyetine bağlımlı.

Belçika, Avrupa'nın tüm ulusal savunma sanayii altyapılarının tek bir Avrupa savunma pazarında entegre edilmesi için savunuculuğunu sürdürecektir. Önemli bir husus: Bu entegrasyonun Türkiye, Norveç, Ukrayna ve Birleşik Krallık'ın güçlü savunma sanayii altyapılarını da kapsaması gerekiyor. Üstelik transatlantik sanayi iş birliğinin de güçlü bir savunucusuyum. F-35 projesi, talebi, kaynakları ve üretim kapasitesini bir araya getirdiğimizde nelerin başarılabilceğinin en çarpıcı örneğidir: Ölçekli üretim sayesinde son derece makul bir fiyata üretilen, gerçek anlamda mükemmelin mükemmeli. Ölçek gerçekten önemlidir. Bu entegrasyonu fark etmek için kendimizi savaşın içinde bulmayı beklememeliyiz. Bu nedenle NATO müttefikleri arasındaki savunma sanayii iş birliği, Ankara'da düzenlenecek yaklaşan NATO Zirvesi'nde kilit bir gündem maddesi olmalıdır. Bu konu, müzakereler sırasında Belçika'nın birinci önceliği olacaktır. █